

BRÆNDTORVDRIFTEN PAA HEIMDALSMYREN VED TRONDHJEM

UTDRAG AV STATSINGENIØRENS BERETNING

FØR jeg overtok driften var det besluttet: 1. At der skulde gis private anledning til at stikke torv i Bymarken. 2. At der skulde fremstilles maskintorv paa Heimdalsmyren. 3. At der sammesteds ogsaa skulde utvindes stiktorv.

Dette sidste er en beslutning som kun de panikartede tilstande kunde berettigede til. Ti stiktorvdrift i stor stil er en forretning som maa gi underskud, fordi stiktorvdriften ikke taaler de transportomkostninger som der nødvendigvis maa følge med. Det lønner sig for en mand som allikevel skal til byen at ta med et stiktorvlæs. Og det lønner sig selvfølgelig ubetinget for den som stikker torv selv. Men som industri lønner det sig aldrig. Hvis ikke stiktorvdriften hadde været, vilde første aars drift trods alt git et ganske pent overskud. Jeg drev heller ikke stiktorvdrift det andet aar undtagen i den utstrækning som det var nødvendig for at beskæftige folkene under driftstans ved maskinuheld.

Det *første aars drift* paa Heimdal (1917) var forøvrig sterkt influert av de vanskelige forhold. Varens kvalitet var ikke saa god som den senere blev. Men hvad værre var, brændtorvens renomme i det hele blev senere sterkt rystet, da den torv som provianteringsraadet kjøpte fra Rena, viste sig at være av en langt daarligere kvalitet end forutsat. Dette fik ganske skjæbnesvangre følger for vor egen drifts økonomi i de første aar. Først i det sidste aar tror jeg Heimdalstorven hadde vundet det renomme den fortjener. — Jeg vil med engang ha sagt at der heri ikke ligger nogen kritik over dette indkjøp. Jeg har selv anbefalt det, og det var like berettiget som ethvert andet skritt som maatte foretas i de dage.

Det *andet aars drift* (1918) var ikke bare influert av dette, men det daarlige resultat skyldtes først og fremst den uventede synkning av brændselsprisene forøvrig, og først og fremst statens dispositioner, da maksimalpris paa koks sattes saa lavt, at man ikke alene paaførte alle dem som efter statens tilskyndelse hadde lagre av kul og koks, tap, men samtidig slog benene under den norske torvindustri som var vokset op ved statens tilskyndelse og tildels præmiert av staten.

Det *tredje aar* (1919) drev jeg ikke brændtorvdrift paa grund av de lave og usikre priser. Jeg visste, som vi alle dengang, saa litet paa forhaand at jeg hadde maattet foreta forberedelser til drift vinteren før ved f.eks. at tømme lagerhusene, mens der var vinterføre, en foranstaltning som førte til lagring i byen av det som ikke blev solgt, altsaa en merutgift for beholdningene fra aaret før.

Men *det fjerde aar* (1920) gik prisene atter iveiret, og jeg satte igjen drift igang med den følge at jeg det aar opnaadde et overskud som næsten dækket de tidligere aars tap.

Naar dette blev resultatet, skyldtes det ikke mindst at jeg hadde indført forbedringer ved maskinene, ved mekaniske utlægningsbaner som gjorde det mulig at spare megen dyr arbeidshjælp.

Fraset renter av kapitalen har driften i de forskjellige aar bragt et samlet underskud av 3685 kroner.

I 1920 da alle priser stod paa toppen hadde vi en driftsutgift av kr. 2,57 pr. hl. Heri var inkludert alle transportutgifter, idet vi leverte torven tilkjørt til forbrukerne. Siden den tid er den slags kjøring faldt med næsten 40%. Arbeidslønnen faldt med 22—25%. I det hele mener jeg at utgiftene ved at skaffe maskintorv tilkjørt forbrukerne vil andrage til kr. 1,80 pr. hl. Hertil maa ved forretningsmæssig drift lægges utgifter til anlæggets forrentning efter den nuværende værdi, saa at det alt i alt neppe lønner sig at begynde drift, hvis man ikke kan faa mindst kr. 2,20 pr. hl. I forhold til koksprisen er dette imidlertid for høit. For tiden vil driften altsaa ikke lønne sig, men der skal ikke saa megen synkning til for at det lønner sig.

Naar man imidlertid vet at kulfraktene vistnok har naadd sit minimum og tar de øvrige forhold i betragtning, kan man vistnok gaa ut ifra at brændselsprisene vil holde sig, og da anser jeg det ikke utelukket at man noksaa snart vil kunne drive lønsom brændtorvdrift paa en for avsætningen saa bekvemt beliggende myr som Heimdalsmyren. Saa snart folkene deroppe noier sig med en fortjeneste av kr. 1 pr. time, vil det gaa an at begynde. Jeg vil derfor ikke tilraade en realisation av anlægget. Vil man ikke selv drive bør man vente til forholdene blir noget bedre. Heimdalstorven har fra sidste aars drift oparbeidet et godt renomé. Og myrens beliggenhet i forhold til avsætningsstedet er jo saa god som faa andre.

EN UTMERKELSE

EN av Det Norske Myrselskaps stiftere og tidligere mangeaarig styresmedlem, gaardbruker og skogeier *J. Kleist Gedde* er av H. M. Kongen utnævnt til ridder av 1ste klasse av St. Olavs Orden for fremme av norsk næringsliv.

LITTERATUR

Norges Jubileumsutstilling 1914. Den offisielle beretning, utarbeidet av utstillingens generalsekretær, skattefoged N. A. Brinchmann, vil utkomme i kommission hos Grøndahl & Søn og blir paa omkr. 1000 sider med mange billeder. Hos alle landets bokhandlere kan man subskribere paa beretningen, som vil komme i 10 hefter à kr. 6,00.

Heje's Lommealmanak for landmænd, meierister og skogbrukere 1923 er utkommet i 31 aargang i kommission hos P. F. Steenballes